

MACIEJ SOBIERAJ

ur. 1951; Kaniów

Miejsce i czas wydarzeń	Polska, Lublin, PRL, współczesność
Słowa kluczowe	projekt Polska transformacja 1989-1991, PRL, współczesność, przełom w 1989 roku, załamanie systemu komunistycznego, 4 czerwca 1989 roku, 11 listopada 1918 roku

4 czerwca jak 11 listopada

[Rok 1989 – kontynuacja czy przełom? – red.] Rok 1989 był dla mnie ewidentnym przełomem. Załamuje się system [w jednym kraju] i powoduje załamanie systemu komunistycznego w całej Europie Wschodniej. To, że rewolucji nie było? Daj Boże, że nie było rewolucji. Wiem, że [Jarosław Marek] Rymkiewicz teraz banialuki opowiada, że powinno się wieszać, bo jak będzie danina krwi, to wtedy będzie prawdziwy przełom. W czasie powstania kościuszkowskiego wieszano biskupów czy innych [ludzi] na drzewach, a tutaj pierwszych sekretarzy? Może podświadomie chciałoby się „komunistom dowalić”? Wystarczająco dowaliliśmy, wygrywając wybory. Był [to] jeszcze Sejm kontraktowy, ale to już był kolosalny przełom. Poszło to drogą oczywiście ewolucyjną, nie rewolucyjną. Dla mnie 4 czerwca był ewidentnie przełomem, to data symboliczna.

Analogicznie, czy przełomem był 11 listopada 1918 roku? Żadnym. Badałem to dosyć dokładnie. Przełomem dla Lublina była noc z 6 na 7 [listopada], w Krakowie 29 października. W Warszawie 10 listopada, kiedy [Józef] Piłsudski przyjechał niewitany wcale na dworcu, tylko po cichu wysiadł z Kazimierzem Sosnkowskim. Dla Białej Podlaskiej to był styczeń 1919 roku, a dla Poznania jeszcze później. Jaki to był przełom? Ale się przyjęło, że 11 listopada jest symbolicznym zakończeniem pierwszej wojny światowej i powstaniem niepodległego państwa. To samo 4 czerwca. Możemy się spierać o datę. Czy [może] początek Okrągłego Stołu? Oczywiście to były preliminaria (tak bym to nazwał), ale przełomem był 4 czerwca. Analogia do 1918 roku: była jeszcze Rada Regencyjna – 14 [listopada] dopiero [się rozwiązała], ale 11 [listopada] Piłsudski symbolicznie [przejął] władzę nad wojskiem. Tu w Lublinie funkcjonuje Rząd Ludowy, są powołane przez Radę Regencyjną struktury wojskowe i są również nowe struktury wojskowe powołane przez władze w Warszawie, przez naczelnika państwa, bo naczelnikiem państwa w pewnym momencie został Piłsudski.

Musi być [więc] jakaś data [symboliczna] i tą datą bez wątpienia [jest] 4 czerwca.

Data i miejsce nagrania	2013-12-09, Lublin
Rozmawial/a	Łukasz Kijek
Transkrypcja	Piotr Krotofil
Redakcja	Janka Kowalska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"